

FRÅN HEMBYGDSARBETET

Balingsta hembyggsförening

Balingsta hembyggsförening kan för år 1978 redovisa 38 betalande medlemmar. Ordf. har under året varit Uno Andersson. Förutom studiecirkelverksamhet har föreningen ägnat sig åt praktiskt arbete. Det gamla korsvirkeshuset utanför kyrkan har under året renoverats och kunde den 18 juni invigas till skolmuseum av förre kontraktsprosten Erik Magnusson. Föreningen har också påbörjat inredandet av ett bygdemuseum vid Wik. Under året har skomakeri-verkstaden inretts. Vidare har en del exkursioner i bygden anordnats.

Björn Sahlberg

Boglösa hembyggsförening

Föreningen har under 1978 arbetat vidare med att förverkliga sitt hållristningscentrum. En studiecirkel med tolv deltagare har under året ingående studerat hållristningsproblematiken och därvid haft förmånen att ha, kanske landets främste amatörforskare på området, direktör Einar Kjellén som sakkunnig deltagare. Han har också, förutom sitt gedigna kunnande, ställt massor med egen litteratur och åskådningsmaterial till cirkelns förfogande. Med de förvärvade kunskaperna som grund och under expertmedverkan, räknar cirkeln med, att under våren 1979 ha en permanent skärmställning klar i hembyggsföreningens fastighet vid Boglösa kyrka. Vidare hoppas föreningen på att få en rad hållristningar uppmålade vid lämpliga promenadstråk samt en kortfattad beskrivning att sätta i händerna på besökare, som därigenom bör kunna få ett betydligt bättre utbyte av en promenad i hållristningsmarkerna än vad tidigare varit fallet.

Cirkeldeltagarna har under året gjort studiebesök vid hållristningsinstitutet i Tanum i Bohuslän för att se hur man där ordnat informationen till allmänheten. Som en förberedelse till hållarnas uppmålning har cirkeldeltagarna också under hösten renborstat och tvättat de aktuella hållristningsytorna.

Föreningen har under 1978 erhållit anslag och gåvor till hållristningscentrets förverkligande från institutioner och enskilda uppgående till c:a 20.000 kronor. Däri inräknat de 1.500 kr som vi tacksamt mottagit ur Landshövding Hilding Kjellmans hembyggsfond vid Upplands fornminnesförenings vinterting. Driftsanslag från Enköpings kommun utgår till föreningen med f. n. 2.000 kronor per år.

Boglösa hembygdsförening. Deltagare i en av hymbygdsföreningens hållristningsexkursioner under Einar Kjelléns ledning. Foto Henry Emanuelsson.

Under eftervintern och våren hade föreningen ännu en studiecirkel som anknöt till lokala företeelser. Uppteckning av försvinnande dialektord var här det genomgående temat. Likaså antecknades ordstäv och talesätt som brukats i bygden, yrkestermer samt namn på verktyg och redskap som i stort sett kommit ur bruk. Beskrivning gjordes på lekar som förekommit i hem och skola. En cirkelkväll ägnades också det inslag i landsbygdstillvaron, som luffare, tattare och gårdfarihandlare utgjorde för ett halvsekel sedan.

Efter två studiesäsonger har föreningen nu så mycket material i form av uppteckningar och annat samlat att en utgivning av något slag av årspublikation kan vara aktuell.

Ett fyrsidigt stencilerat informationsmeddelande om föreningsaktuellt har utsänts till medlemmarna vid tre tillfällen under 1978.

Arbetsåret avslutades med att föreningen samlades till fest på luciadagen. Genom fil. mag. Thorild Lindgrens medverkan fick deltagarna då en livfull beskrivning av bakgrunden till en rad av våra lucia- och jultraditioner.

Henry Emanuelsson

Järlåsa hembygdsförening

Järlåsa hembygdsförening bildades den 18 aug. 1953 och kunde 1978 se tillbaka på en 25-årig verksamhetsperiod.

Vid hembygdsgdagen i Granhammars skola den 28 aug. gav ordf. John Pettersson en historik över de gångna åren. Föreningen bildades för att rädda de gamla husen vid torpet Lövhagen. Det var en stor och krävande uppgift för eningen åtog sig. Initiativtagaren Algot Pettersson kunde av åldersskäl inte närvara vid jubileet, men fyra av de övriga som var med från starten 1953 hyllades med en varm applåd. Det var Albert Fransson och John Pettersson samt Ingrid och Henning Fredriksson.

En utställning om Järlåsa från 1920-talet stod på hembygdsgdagens program. Många olika bruksföremål, textilier, böcker, tidningar, foton m. m. kunde beses. Brita Eriksson berättade om hur man bodde och levde i 20-talets Järlåsa och spelmannslaget från Jumkil bidrog med musik.

Även under 1978 har anordnats en trivselkväll i Granhammars skola, då Henning Fredriksson visade en egen naturfilm samt en familjeftermiddag vid Lövhagen med god publiktillslutning. Vid Lövhagen visade några av bygdens damer sina resultat från en kurs i växtfärgning och Algot Pettersson berättade intressant om gamla tider.

Till gåvoauktionen i Granhammars skola i december kunde man ta i bruk den nyinstallerade el-uppvärmningen. Nya el-ledningar har dessutom indragits i hela det gamla skolhuset.

Föreningen utkom lagom till jul med publikationen Järlåsa-bygden. Den innehåller många intressanta artiklar om Järlåsa i äldre tider, bl. a. om gamla vägar och stigar i bygden. Ortsborna har mottagit skriften med stort intresse.

Vid årsmötet omvaldes hela styrelsen med John Pettersson som ordförande, Henning Fredriksson, kassör och Brita Eriksson, sekreterare.

Brita Eriksson

Lagunda hembygdsförening

Lagunda hembygdsförening tenderar öka sitt arbetsprogram för varje år. Många intressanta uppslag kommer från medlemmarna och det mesta av detta bereds det plats för.

Vårutflykten gick till blåsippona i Viks park. Thorild Lindgren visade slottet. Sommarutflykten gick till Ingmarsspelen i Nås och Sundborns hembygdsförening och höstutflykten ställdes till Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala.

På Kvekgården anordnades den 6 juni traditionsenligt Svenska Flaggans Dag. Gösta Öhlund var gästtalare. I samband med friluftsgudstjänsten på Kvekgården den 23 juli hölls en hembygdsgdag då gamla hantverk demonstrerades.

Ett nytt intresseobjekt har Säva gamla gästgivargård blivit. Möjligheten att inreda ett gästgiverimuseum i byggnaden diskuteras. Samarbete med Balingsta och Södra Hagunda anses önskvärt. Vid ett par tillfällen under sommaren har den gamla gästgivarbyggnaden visats och i samband härmed har olika aktiviteter anordnats, t. ex. dragkamp mellan Balingsta och Lagunda med prästerskapet i spetsen. Lekaftonen i Brunntagården, Kulla, drog många danslystna.

Lagunda hembygdsförening. Interiör från det under 1978 iordningställda handelsmuseet Kappen i Örsundsbro. Bakom disken Nils Rudolphson och Greta Ericson. Foto UNT bild.

Föreningen var även i år medarrangör av Mickelsmässmarknaden, där föreningens vävutställning särskilt uppmärksammades.

Handelsmuseet Kappen, ett museum kring landets första konsumentkooperativa förening, Hagunda-Lagunda varuanskaffningsbolag, har under året färdigställt och invigdes av landshövding Ragnar Edenman den 6 juli 1978. Över 3.000 pers. besökte museet under sommaren.

En 5-årsjubileumsskrift har under året tryckts med artiklar bl. a. om föreningens arbete, handelsmuseet Kappen, varuanskaffningsbolaget av år 1850, båttrafiken på Örsundaån och skolmuseet i Nysätra. I den ingår också en redogörelse för hur det var att gå i Hjalsta skola vid sekelskiftet.

De olika arbetsgrupperna har varit flitiga. Ett resultat av miljögruppens ansträngningar att rädda miljön vid bron är att rivningsbeslutet av den gamla handelsgården vid torget har uppskjutits och fasaden har renoverats i väntan på en slutlig lösning. Folkdansgruppen har kommit igång igen, teatergruppen har arbetat med att få fram en bygdepjä, växtgruppen har även i år anordnat tävling i växtkännedom på Västerhagsberget. En ny arbetsgrupp har bildats, som skall utarbeta ett förslag till Lagunda-dräkt. Övriga arbetsgrupper har fortsatt med sina påtagna uppgifter.

Den 2 april 1978 hölls årsmötet i Kyrkstugan i Örsundsbro. Särskilt inbjudna var f. d. örsundsbroborna Adina och Henric Ericson, som sjöng visor från 1920-talets Örsundsbro. Styrelsen har följande sammansättning: Greta Ericson, ordf., Bertil Lidberg, vice ordf., Rolf Johansson, kassör, Valdis Ordéus, sekr., Inga Lundberg, vice sekr., Erik Wallén, Anders Wahlberg, Ellert Nilsson, Kurt Jansson.

Valdis Ordéus

Lovö hembygdsförening

Vid vårutflykten 1977 besöktes Sorunda kyrka, Norr-Enby-stugan och Grödinge kyrka. Utflykten avslutades vid Torekällberget i Södertälje. Under sommaren anordnades, liksom tidigare år, konserter på Drottningholms slotts inre borggård, ett initiativ som kommer från hembygdsföreningen men sedermera fått en självständig utformning genom bildandet av stiftelsen och föreningen Musik på Drottningholm.

Vid hembygdsgdagen 1977 hölls föredrag av fil. kand. Bo Petré om utgrävningarna vid Lunda. Dagen därpå arrangerades en visning av gravfältet samt en rundvandring i fornlämningsområdet.

Föreningen har låtit tillverka en nål att säljas till sina medlemmar. Nålen föreställer det ormöglespänne i miniatyr som påträffats på Lundagravfältet.

Under 1978 arrangerade föreningen, såsom tidigare skett, valborgsmässofirandet i Drottningholmsparken med fyrverkeri och sång av kyrkokören. Talet till våren hölls av kanslichefen Jan Mårtensson.

Vårutflykten 1978 gick via Härkeberga och Härnevi kyrkor till Badelunda fornminnesområde och Västerås. På återresan besågs hållristningslokalerna i Rickeby och Hemsta i Boglösa. Ciceron på färden var f. överantikvariern Sverker Jansson.

Mälaröstämman hölls i år på Färingsö hembygdsgård och hade liksom tidigare år stor anslutning. Stämman som alternerar mellan olika platser på Mälarsjöarna anordnas gemensamt av hembygdsföreningarna här.

Årsmöte hade föreningen den 31 maj i Kina slottskök. Efter sedvanliga förhandlingar höll fil. lic. Berit Wallenberg ett mycket uppskattat anförande över Cantonbebyggelsens historia. En film visades också från jubileet 1953 då det var 200 år sedan Canton invigdes.

Vårens arrangemang avslutades med fågelskådarmorgon under ledning av Johan Hammar.

I mitten av september arrangerade stiftelsen Lovö Naturvård och Hembygdsföreningen två hembygdsgdagar som hölls på Rörby och Hogsta gårdar. Konstutställning med försäljning liksom trädgårdsmarknad hörde till attraktionerna. Under båda dagarna hölls hembygdsmuseet öppet. Senare under hösten ordnades en utflykt till Stora Nyckelviken där ordföranden, direktör Arne Nyhammar, från Nacka Hembygdsförening visade runt och berättade om

byggnadernas intressanta historia. Utflykten var mycket uppskattad.

Fornstigen är fortfarande livligt besökt och har utökats med en ny slinga mellan Lunda och Söderby gårdar.

Under 1978 har 8 protokollförda styrelsesammanträden hållits. Medlemsantalet var vid årsmötet 209 personer. Föreningens ordförande är arkitekt Per Borgström.

Jutta Waller

Södra Olands hembygds-gille

Södra Olands hembygds-gille har under år 1978 fortsatt sin verksamhet traditionsenligt. Lördagen den 14 januari höll hembygds-gillet ett välbesökt julgille i Gamla Klockargården i Alunda. Katarina Ek-Nilsson kåserade om uppländska julgillen på 1800-talet, Kerstin Selén sjöng och en grupp av Olands Felare spelade allmogemusik. Äggsexa anordnades 17 mars 1978 på Gammel-Gränome. Erhard Wikfeldt kåserade om Gimo Bruk förr och nu till egna färgbilder och Carl-Gunnar Höglund spelade nyckelharpa.

Den mycket uppskattade midsommarfesten på Gammel-Gränome på midsommarafteon besöktes i år av ca 1.200 personer. Riksspelmännen A. Emil Olsson och Renate Persson, Olands Folkdansgille samt Tuna och Stavby för- enade kyrkokörer medverkade. I samband med midsommarfesten visade upp- salakonstnären Ernst Ale Höjer oljemålningar i huvudbyggnaden. I Tiondebo- den visade Hans Johansson keramik.

Tillsammans med Alunda församling firades hembygdens dag 3 september 1978. Dagen inleddes med högmässa i kyrkan. Erik Sahlström och Olands Felare under Per Erik Olars ledning medverkade med musik både i kyrkan och vid klockargården. Jont Birgit Rundgren sjöng.

En mycket uppskattad bussrundtur genom Tuna socken med Ebbe Selén som färdledare och ciceron anordnades 16 september 1978. Vid årsmötet 12 november 1978 medverkade antikvarie Ronnie Jensen som berättade om Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering i Oland. Riksspelmännen Ceylon och Henry Wallin spelade allmogemusik.

Större delen av övre våningen på Gammel-Gränome hembygds-gård har under året renoverats av konservator Sven Olov Carlsson, Gimo.

Vandrarhemsverksamheten har varit livlig och antalet medlemmar vid årets slut var 367 st.

Gunda Nordvall

Rasbokils Hembygds- och fornminnesförening

I trevlig samverkan med bygdens folk och gäster har föreningen även under 1978 traditionellt firat sina båda årligen återkommande högtider: midsommar- rens familjefest med majstångsresning, folkmusik, dans och lekar m. m. vid

Årby slott och på sensommaren en givande hembygdsdag med gudstjänst i Rasbokils kyrka och kaffesamkväm i Gammelgården i Kölinge. Där framfördes också folklåtar av en kvartett spelmän, ledd av Karl Lindström, och där visades vacker textil konst, måleri och träslöjd av socknens egna förmågor vid en utställning som lockade fullt hus. Som ett speciellt inslag fick man lyssna till en stimulerande rapport av Ronny Jensen vid Riksantikvarieämbetet om den sedan tre månader pågående inventeringen av fornminnen i mellersta Uppland, omfattande gravar, bautastenar, runstenar och skeppssättningar samt fornborgar och fångstgropar etc. Inventeringen ingår som ett led i en revidering av den ekonomiska kartan.

Under året har vissa underhållsarbeten på Gammelgården utförts såsom bl. a. yttre ommålning av väggar, fönster och ytterdörr. Till skydd för den senare har man planerat att bygga ett förtak eller en enkel förstukvist.

En kurs i gammeldans, subventionerad av föreningen, har genomförts och till stöd för ekonomin har en trevlig och inbringande gåvoauktion hållits.

Den av årsmötet utsedda styrelsen har varit: ordf. Stig Björklund, v. ordf. Elsa Dahlgren, kassör Esbjörn Båth, sekr. Gun Björklund och övr. ledamöter Ernst Andersson, Viktor Andersson, Kajsa Eriksson, Elsa Gustafsson, Margit Olofsson och Karin Pettersson.

Stig Björklund

Ordf.

Roslagens fornminnesförening

Roslagens fornminnesförening fyllde år 1978 sextio år och det innebar bl. a. ett något fylligare program än vanligt. Sommarens tre stadsvandringar i Norrtälje drog mycket folk och hade rubrikerna Norrtälje 1678, 1778 och 1878. Lyckad blev också en vårvandring i Societetsparken, ett slags grötlunk, till minne av badortstiden. Flera kom i tidsenliga kläder. Föreningen tog upp en gammal tradition genom att anordna en cykelutfärd till Malsta, där man såg på runhällen i Värlingsö, besökte Degarö gård och med aftonmusik i Malsta lilla kyrka som avslutning. Vid sextioårsfesten sjöng Birgit Jont Rundgren, Uppsala, samt berättade om låtar från Dalarna och Uppland. Under hösten och vintern har vi en rad berättarkvällar, då olika personer talar om vad som hänt i deras liv. Till jubiléet lät vi trycka upp en sextioårsberättelse och en enkel stencil om Skolmu-seet, som folkskollärare Sven Norbrink skapat. Föreningen har ungefär 400 medlemmar.

Lennart Jansson

Ordf.

Sigtuna hembygdsförening

Sigtuna hembygdsförening instiftade under 1978 en förtjänstmedalj, som för första gången utdelades i samband med hembygdsföreningens årsmöte den 8 mars 1978. De första exemplaren av den nya förtjänstmedaljen tillföll arkivarie

Gunnar Hellström, Sigtuna och borgmästare Gustaf Dahl, Sigtuna. Bägge har gjort värdefulla insatser när det gäller utforskandet av Sigtuna i äldre tider. Förtjänstmedaljen, som är av silver har utformats och tillverkats av silversmeden Nils Nisbel.

Sigtuna hembygdsförening har i samråd med Samfundet för Sigtuna påbörjat planeringen av en årsskrift, som kommer att få namnet "Situne Dei". Tanken är att i någon förenklad form fullfölja de tidigare traditionerna härvidlag. Som bekant utgav tidigare Sigtuna Fornminnesförening en årsskrift med detta namn. Sigtuna hembygdsförening är därför tacksam för kontakter med personer eller institutioner som har material om Sigtuna, lämpligt att publicera i denna årsskrift. Kontakta i så fall undertecknad!

Finn Hultgren

Skogs-Tibble hembygds- och fornminnesförening

Året som gått har varit ett jubileumsår för vår förening, som bildades 17 maj 1928 och alltså kan se tillbaka på en 50-årig verksamhet. Detta högtidlighölls i samband med årets hembygdsdag "Skogs-Tibbledagen" 23 juli 1978. Dessutom upplästes på årsmötet en 50-årsberättelse som sammanstälts efter genomgång av befintliga protokoll. Under året har en givande utflykt företagits till den s. k. "Myggstenen" i Skuttunge och till Harbo hembygdsgård.

Besöksfrekvensen i vårt eget museum är ständigt uppåtgående. För övrigt sysslar föreningen för närvarande mera med hammare och spik, målarborstar och skurborstar än med museiföremål. Vi restaurerar och placerar om i vårt museum i den gamla småskolan byggd 1842 med tillhörande bagarstuga liksom i den vid f. d. prästgården belägna tiondeboden. Det är vår strävan att söka göra det hela mera överskådligt för att bättre kunna illustrera hur de olika föremålen brukades.

Valborg Pettersson

Stiftelsen Skuttunge prästgård

Årssammankomst med stiftelsen hölls lördagen den 11 juni 1977. Till ledamöter av styrelsen omvaldes ärkebiskop Gunnar Hultgren (ordf.), kontraktsprost Lars Ridderstedt (vice ordf.), fru Doris Johansson (sekr.), slöjdlärare Nils-Olof Forsberg (kassör), hemmansägare Jan-Olof Andersson, fru Carin Lögdberg samt arrendator Yngve Persson. Såsom av riksantikvarieämbetet och Nordiska museet utsedd ledamot kvarstår professor Gösta Berg.

Tidigare samma dag hade Skuttungeträffen ägt rum med ett rikhaltigt och omväxlande program. Det hade två huvudpunkter: lektor Andreas Ehn berättade om naturen på prästgårdsområdet och ledde en exkursion genom ravinen och uppför fågatan och docent Gunnar Smedberg belyste med hjälp av bevarade byordningar en viktig sida av sockenlivet i gången tid. Sven Persson och

Gunnar Westerberg i spetsen för ett nybildat spelmanslag medverkade med musik på nyckelharpa, medan Christina Berlin ledde en grupp skolelever som spelade blockflöjt. Kyrkokören både inledde och avslutade träffen med sång. Traditionenligt serverades bärbullar och våfflor till kaffet i gröngräset och företogs vattendrickning ur trefaldighetskällan. Inemot 300 personer, äldre och yngre, hade slutit upp till den i allo lyckade sockenfesten.

I stiftelsens årskrönika blev söndagen den 5 juni en märkesdag. Då gästades Skuttunge av Upplands fornminnesförening på dess vårutflykt. Efter visning av kyrkan och årsmöte i bygdegården besöktes prästgården, vars byggnader, samlingar och naturmiljö presenterades för de 200 deltagarna. – Sommarhalvårets avslutning markerades genom lövräfningsdagen den 29 oktober.

Såsom en för prästgårdens uppmärksammande betydelsefull åtgärd noteras, att vid ingången till gården uppsatts skyltar med kulturminnesbeteckning och kort beskrivning av byggnadsbeståndet. Detta har utan tvivel medverkat till en påtaglig ökning under sommarmånaderna av enskilda besökare som lockats att på egen hand bese anläggningen. Visning av museet och demonstration av området har på särskild begäran skett såväl för enskilda som i all synnerhet för de grupper av skolbarn, pensionärer o. a. som i samma utsträckning som tidigare gjort prästgården till studie- och utflyktsmål.

För vårdan av byggnader och skötsel av området har stiftelsen alltjämt i stort själv kunnat svara. Av styrelsens ledamöter har sålunda Yngve Persson biträtt med klippning av tunets gräsmattor och Nils-Olof Forsberg med vårdan av rabatter, mindre reparationer m. m. Ett arbetslag av damer har verkställt rengöring och städning av museibyggnaden. För upprensning av dalgången har stiftelsen erhållit fortsatt värdefull hjälp genom AMS-arbetare.

Av de i föregående årsberättelse omnämnda arbetsprojekten har förberedelserna för inrättande av en särskild museiavdelning för äldre jordbruksredskap fortsatts och ett herbarium över prästgårdens flora färdigställt av Maria Olofsdotter Andersson och överlämnats till stiftelsen.

Slutligen må omnämnas en sammankomst i prästgården den 27 oktober, då f. landsarkivarie Birger Lundberg orienterade om syfte och uppläggning för en arkivkurs i sockenhistoria som han erbjudit sig att leda. Intresset bland de närvarande befanns så stort, att beslut fattades om anordnande av en sådan kurs i Vuxenskolans regi förlagd till landsarkivet och med början före årets slut. Detta nya initiativ innebar en vidgning av stiftelsens verksamhet som bådär gott för framtiden.

Gunnar Hultgren
Ordf.

Stockholms-Näs hembygdsförening

Under verksamhetsåret 1978 har styrelsen haft 11 ordinarie sammanträden samt förutom årsmötet tre allmänna föreningsmöten. Programverksamheten har planerats av styrelsens programgrupp och bedrivits som tidigare år med

brasaftnar. Vid dessa har konsulent Kjell Nilsson, Stockholms läns hembygdsförbund, berättat om utgrävningar av fornlämningar i Tibble och Per Holmlund om glaciärsommar i Kebnekaise. Håkan Winberg har hållit föredrag om Carl von Linné, 1:e antikvarie Agneta Lundström om "Vikingen – rövare eller handelsman" och f. tulldirektören Olov Montan om "Elias Sehlstedt – tullman, poet och konstnär". Tore Zander har kåserat till bilder från Håtuna-Håbo-Tibble och Perla Bjurenstedt har svarat för en visafoton "Från psalm till gospel". Vidare har en trivselkväll, "Adventsafon", med församlingens barn- och ungdomskörer hållits. Vid årsmötet kåserade Börje Sandén kring historiska nyheter.

På Kristihimmelfärdsdagen 1978 hölls traditionsenligt friluftsgudstjänst på hembygdsgården och sista söndagen i augusti var det spelmansstämma, en välbesökt, glad och trevlig folkfest.

Arbetet med torpet Lund har fortsatt. En studiecirkel i hembygdens historia i hembygdsföreningens och studieförbundet Vuxenskolans regi och under Kerstin Molanders ledning har rönt stort intresse. Många skolklasser har besökt hembygdsgården, som visats av bl. a. Anders Boqvist. Hembygdsföreningen har avlämnat remissvar angående ett antal planförslag i Kungsängen-området. Förutom yttrande till kommunen har erinran framförts till länsstyrelsen rörande stadsplaneförslaget för området vid hembygdsgården.

Gunnar Sjöstrand

Ordf.

Tensta hembygdsförening

Verksamheten under 1978 har gått i traditionell stil. Vid årsmötet diskuterades olika aktiviteter, bl. a. beslöts att hembygdsföreningen skulle skänka ett processionskors till kyrkan. Vid samkvämet tillsammans med folkdanslaget kåserade Bo Peterzon om uppländskt dräktskick. Folkdans, nyckelharpsmusik och en liten utställning av gamla foton ingick också i programmet.

Midsommarfirandet i Klockstapelsbacken i samarbete med andra föreningar har blivit en tradition med majstångsresning, lekar och tävlingar, musik och folkdans.

Den årliga bussutfärden gick i år till norra Upplands bruksbygder med besök vid Ullfors, Strömsberg och Karlholm med Frans Ekström som sakkunnig reseledare. Vid Hållnäs kyrka mötte Börje Karlsson och visade Fågelsundets fiskeläge, friluftsmuseet vid Verstuberget och kyrkan. Sista anhalt var Forsmark med besök i bruksmuseet samt middag på värdshuset.

Föreningens största begivenhet är Tensta-dagen som firats för 35:te året i följd. Programmet inleds alltid med högmässa i kyrkan varefter festen fortsätter vid museet i Klockstapelsbacken. I år måste dock programmet med tal av arkivarie Wolter Ehn, sång av kyrkokören och flickkören, folkmusik, docktea-

ter, folkdans samt teater av folkdanslagets amatörer på grund av regn alternerna mellan Klockstapelsbacken och bygdegården. Den stämmingsfulla avslutningen med fackeldans, fyrverkeri, lägerbål och kvällsandakt kunde genomföras på den vanliga platsen.

Fil. dr Herbert Rettig ägde under 1920-talet Tuna gård och gjorde under denna tid betydande och bestående insatser i bygdens kulturella liv. 1921 tog han initiativet till bildandet av Tensta hembygdsförening. Vidare friköpte han Gödåkers gravfält som överlämnades till Tensta församling. 1928 gjorde han sin stora satsning då han inköpte två gamla mangårdsbyggnader samt en bod på olika gårdar i socknen vilka flyttades till Klockstapelsbacken. Den ena av mangårdsbyggnaderna samt boden inreddes till museum. Genom köp och insamling av föremål skapade han de värdefulla samlingar som finns där. Den andra byggnaden inreddes till församlingssal och invigdes av ärkebiskop Nathan Söderblom den 8 nov. 1928.

50-årsminnet högtidlighölls annandag jul vid kyrkkaffe i församlingssalen efter högmässan. Rektor Janne Rydén som i många år varit ordförande i hembygdsföreningen, berättade om dr Rettig och om tillkomsten av museet och församlingssalen. Kyrkoherde K-E Nymansson, Österlövsta, som verkade som pastorsadjunkt i Tensta de första åren av 1940-talet, berättade personliga minnen från den tiden.

Flera talare betygade det stora värdet av dr Rettigs insatser.

Ivar Heljefors

Upplands Väsby Hembygdsförening

Hembygdsföreningen har under år 1978 fortsatt sitt arbete med oförminskad entusiasm. Vi är ju också lyckligt lottade med egen hembygdsgård i det gamla regementspastorsbostället Runby Nedra i en kommun rik på väl bevarade fornminnen och oförstörd natur.

Hembygdsföreningen har genom målmedvetet arbete alltmer kommit att bli en kommunal remissinstans i frågor som rör bygd och natur. Så har under året flera utlåtanden avgivits avseende t. ex. vägnamn, nya stadsplaner, dispositionen av äldre fastigheter, arkivmöjligheter för organisationer och föreningar etc. Två av Väsby's kulturstipendiater år 1978 hade föreslagits av hembygdsföreningen.

Exempel på andra aktiviteter under året:

välbesökt årsmöte i Vilunda Kyrkocentrum (15/4), deltagande i "Husdjursdagar på Norra Berget" med utställning och föredrag om jordbruk i gången tid (20/5), lyckad vårutfärd med buss till sevärdheter i grannkommunen Märsta (21/5), "Vikingalunken", en motionspromenad med kulturhistoriska utblickar i samarrangemang med Väsby Orienteringsklubb och Friluftsförbundet (28/5), "Sommarfest i Runby Hage" – familjeträff tillsammans med MHF:s lokalavdel-

ning och Eds församling (8/8) samt "Hembygdens Dag" med anförande av generaldirektör Valfrid Paulsson samt mycken sång och musik (3/9).

"Öppet Hus" har hållits i hembygdsgården en kväll varje månad. En permanent utställning har arrangerats i nyöppnad biblioteksfilial med föremål ur föreningens samlingar. Väsby 75-årsjubileum som samhälle uppmärksammades en tidig decembermorgon genom utdelandet av ett informativt flygblad till pendeltågsresenärerna. Genom bl. a. tombola i Väsby Centrum och frikostiga donationer har föreningen säkrat utgivandet av "Krönika från Carl XII:s tid" – en lokalt präglad krönika från sekelskiftet 16–1700 av Göran Strömbeck.

Upplands Väsby Hembygdsförening ser med goda förhoppningar fram mot 1979 då föreningen firar sitt 25-årsjubileum.

Lennart Lundquist

Vendels hembygdsförening

En vårdag 1822 ödelades den stora byn Gryttby i Vendel på bara några få timmar av en häftig eldsvåda. Denna händelse berördes bl. a. vid en samling i Mariebergs gamla kyrkskola i mars liksom vid vårutfärden i maj, då platsen för den gamla byn besöktes på ort och ställe.

Hembygdens dag i juni 1978 präglades av centerkvinnornas förträffliga dräktparad, som belyste det kvinnliga dräktskicket under de senaste hundra åren. Dagen hade inletts med ekumenisk gudstjänst i kyrkan. Vid den natursköna Uddnäs ungdomsgård vid Vendelsjöns östra strand firade föreningen för första gången midsommarafton tillsammans med missionsförsamlingarna i Dannemora, Tegelsmora och Vendel. Bl. a. medverkade Österby folkdansgille och Vendels spelmanslag.

En strålande helg i juli gick Eric Sahlströms spelmansstämma av stapeln. 700 personer deltog i högmässan i kyrkan, medan närmare 5000 besökte Ottarsborg. Nyhet för året var uppträdanden av tyska och schweiziska folkdanslag. Övriga sommarsöndagar hölls kaffeserveringen öppen i Marieberg, något som visat sig vara mycket uppskattat.

När kaffeserveringen stängdes för säsongen och lövträden började skifta i höstens färger gjordes en utfärd till Sigtuna där bl. a. rektor Ingemar Lindgren berättade om den gamla stadens historia. Då dagarna började bli betydligt kortare budades alla som hjälpt till vid spelmansstämman till ett samkväm i hembygdsgården. Musikanter under kvällen var Eric, Karl och Sture Sahlström och Vendels spelmanslag. När mörkret stod riktigt tätt kring stugknutarna inbjöds grannarna, Tegelsmora hembygdsförening, till en kväll för utbyte av erfarenheter i hembygdsarbete.

Styrelsen under 1978 har varit: Birger Wallén, ordf., Lars-Göran Hamberg, vice ordf., Göran Kritz, sekr., Ingrid Kläringe, kassör, Ingrid Eklund, Jan Gunnar Ekstav och Martin Mattsson.

Göran Kritz

Sekr.

Vänge hembygdsförening

Målsättningen för det gångna årets verksamhet har varit att finna en form för ett utökat försiktigt utnyttjande av Ekeby by. Under våren 1978 anordnades kaffeservering i Karlsson-gården. Intresset har varit glädjande stort, varför vi planerar en fortsättning 1979. Gullan Nilsson håller i trådarna och ser till att där alltid finns gott hembakat bröd.

Under höstens söndagar kunde man själv få prova på några olika gamla hantverk och en mycket uppskattad kurs i växtfärgning leddes av Ulla Andersson. Den välbesökta midsommarfesten förgylldes extra av Vänge Dansgilles folkdansuppvisning.

Styrelsen har under året bestått av Anna-Lisa Hellsing, Lennart Falk, Jöran Rosenlund, Gullan Nilsson, Carin Ax, Ingemar Gustavsson och Gunnar Gummesson. Medlemsantalet har varit 230, vilket är en ökning jämfört med tidigare år.

Anna-Lisa Hellsing